

Skallfynd i Karls kyrkoruin

Fornlämning nr 212, Söderby-Karls socken,
Norrtälje kommun, Uppland

Lars Andersson

Rapport 2001:12

© Stockholms läns museum
Produktion: Stockholms läns museum

Allmänt kartmaterial: Lantmäteriverket. Medgivande 97.0133
Stockholm 2001

Fynd av skalle i Karls kyrkoruin

Stockholms läns museum fick under våren 1999 en anmälan om ett fynd av en skalle i Karls kyrkoruin. Anmälan kom från kriminalpolisen i Norrtälje och fyndet hade gjorts av en privatperson. Länsstyrelsen, Mats Jonsäter, kontaktades av Stockholms läns museum som gjorde en besiktning av fyndet på plats.

Karl kyrkoruin är från början av 1200-talet eller eventuellt sent 1100-tal. Den sista gudstjänsten ägde rum 1812 och efter 1880 bröts kyrkan ned och fick förfalla.

Skallen hade framkommit i kyrkoruinen vid en brunn i långhusets nordvästra hörn. Anledningen till att skallen hade frilagts var att brunnens stenskonning delvis var på väg att rasa ut. En större sten hade lossnat och frilagts västra gaveldelen av en begravning. Ett hålrum var synligt från brunnsidan.

Brunnen tycks ha varit en offerbrunn som användes åtminstone på medeltiden, men tycks ha lagts igen senast under 1600-talet. Den observerades 1641 av ärkebiskopen som kallade den en "stygg brunn" (Norberg & Wilcke-Lindqvist 1967:883). Den var då övertäckt med bräder. Brunnen grävdes ut 1937 och då framkom en stridshammare av järn med skaft av trä, daterad till 1400-talet, två brakteater från senare delen av medeltiden samt ett antal mynt, därav ett tyskt shilling 1447-1492 och ettpräglat i Stockholm, Sigismund 1596 (Norberg & Wilcke-Lindqvist 1967:905). Vidare framkom ett antal tyvärr ej bestämda mynt. Graven uppmärksammades ej vid undersökningen 1937.

Graven är belägen alldeles intill brunnen, och ligger i öst-västlig riktning längs med nordmuren. Yngsta möjliga begravning tycks ha varit 1752, eftersom det då beslöts att inga lik fortsättningsvis skulle få begravas under bänkarna. Beslutet togs i samband med att ny bänkinredning anskaffades. Således kan man anta att den nu funna begravningen är äldre än 1752.

Skallen är osteologiskt bedömd till en vuxen (adultus) kvinna (muntligt Boije), vilket stämmer väl med läget vid kyrkans norra mur. Skallen förvaras på SHM.

Referenser.

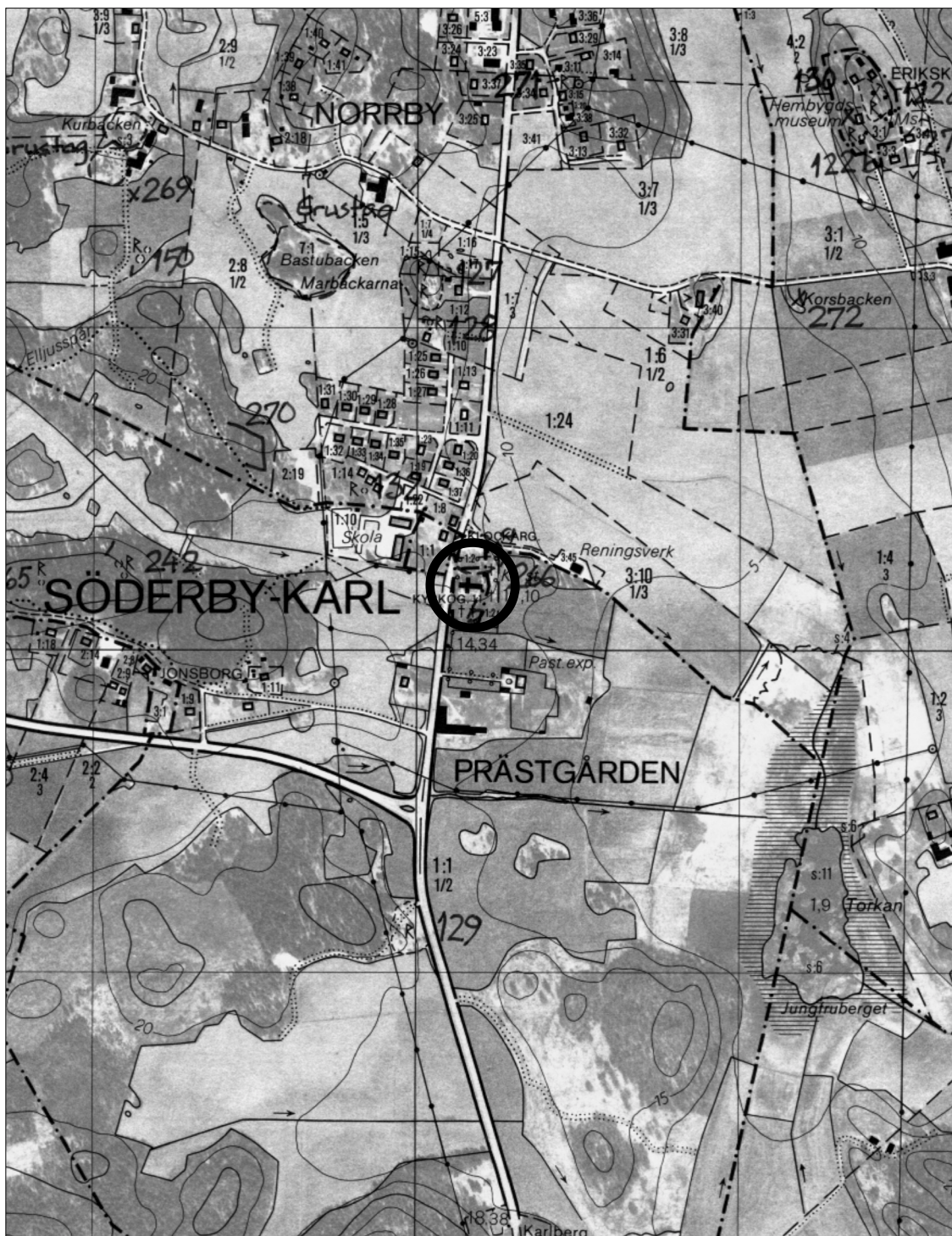
Norberg & Wilcke-Lindqvist 1967. *Karls kyrkoruin i Uppland*. Sveriges kyrkor. Konsthistoriskt inventarium. Volym 113. Uppland band V:7. Stockholm.

Muntlig referens:

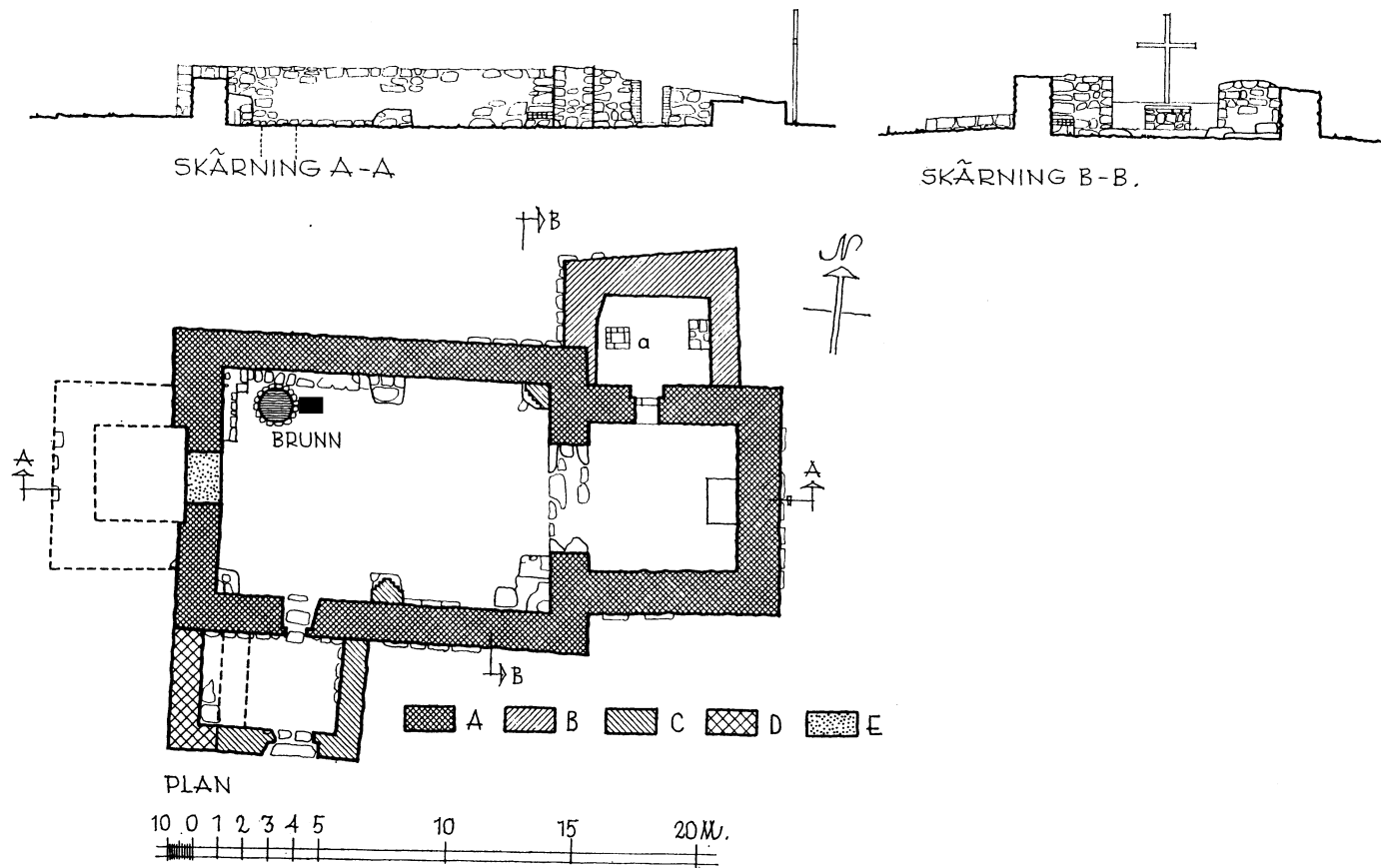
Boije M. 2001. Osteolog, arkeolog och antikvarie vid Stockholms läns museum.

Administrativa uppgifter

Lst beslut	muntligt Mats Jonsäter
Landskap	Uppland
Kommun	Norrtälje
Socken	Söderby-Karl
SSLM dnr	2001:121
Ek karta	119 82 Söderby-Karl
Projektledare	
SSLM	Lars Andersson

Utdrag ur ekonomiska kartans blad 11j 8c Söderby-Karl, med läget för fyndplatsen markerat.

Plan över Karls kyrkoruin. Ur Norberg & Wilcke-Lindqvist 1967. "Karls kyrkoruin i Uppland."

■ = Platsen för skallfyndet.